

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKE TISKARE - ŠIBENIK.

Za slobodu štampe.

Stojan Protić spada među naše ponajbolje ljude, koji visoko dižu u vis čast slobodi štampe. I kada su vlasti bile obustavile izlazenje »Hrvatskog lista« on je glavom podigao svoj glas i dokazao, da je onom obustavom povrijeđen duh Ustava. »Hrvatski List«, koga uređuje Kerubin Segvić je glasilo Narodne Zajednice. Ta činjenica nije smetala prava srpskog starinu Stojana Protića da brani pa o slobodi štampe njegovom hrvatskom kolegi.

»Hrvatski List« spad. medja one novine, koje se nalaze pobliže na indeksu crnog kabineta u Beogradu i da ne bude starina Protić podignuo svoj glas, pitanje je da li bi Ministarstvo bilo ukoliko obustavu.

Branitelj javne štampe u Beogradu Stojan Protić nije valjda ni u snu sanjao, da će vlasti, kada im se izjalovila praksa obustavljenja njima nepoćudnih novina namah se latiti drugog sredstva, kojim se sa strane oblasti ne rusi Ustav. One su pozvale u pomoć fašiste, da ovi preuzmu njezinu funkciju ugnjetavanja slobode štampe.

U Splitu je »Hrvatska Težačka Stranka« pokrenula njezino glasilo »Hrvatska Rieč«. Između dalmatinskih novina ova je na prvom mjestu poduzela borbu protiv današnjeg sistema. Narod u svim krajevima Dalmacije počeo se uvjeravati, da je pisanje ovog lista nepovoljno vlasti u Splitu i da ova nemoguća mu na temelju Ustava ništa naškoditi, prepustu splitskim fašistima, da oni nad istom vrše dužnosti državnog odvjetnika, ali ne sa modrom olovkom, nego sa batinom u ruci.

Sinovima talijanaša, izvoznika, ratnih boratunša i ostalih narodnih sisavaca udruženih sa beskućnicima i raznim bišim beškaljerima nije bilo dosta što su u više navrata spalili »Hrvatsku Rieč«, namlatili njezinog urednika, te što je po losud nepoznatim dikovcima porušeno uredništvo ste, već su upri sve sile da uguše ovaj list.

Poduprti pasivnošću vlasti u prvom redu samog pokrajinskog namjesnika dra. Steve Metličića i šefa policije Bojanića išli su tako daleko, da su se tiskari, u kojoj se tiskala »Hrvatska Rieč« zaprijetili demoliranjem strojeva ako i dalje list bude tiskala.

Usljed ovog po vlastima toleriranog, da ne rećemo podržavanog terora, a u pomanjkanju vlastite tiskare, uprava »H R.« bila je prisiljena na neko vrijeme obustaviti izdavanje lista.

Ne ćemo zalaziti u potankosti ovog načina balkanske borbe, koja jedino u Splitu može da nadje terena, ali ne možemo a da ovom prilikom ne upremo prstom u nezdrave, da ih blago nazovemo pojave našega društva.

Današnji namjesnik slovio je kao nepristran i revan svećenik, pa ga je, u koliko se ne varamo, i sama »Hrv. Rieč« prigodno njegova nastupa toplo pozdravila. Svi smo mislili, da će njegovim dolaskom nastati nova era pravde i poštenja. Ni promisliti nismo mogli da će splitski ološ moći da i dalje nesmetano provada orgije. Žalibože mi smo se prevarili, jer ne samo što se naše nade nisu ostvarile već je malija postala još silnija, pa kad je mislila da je gornjem listu zakrenula vratom bacila je svoje oko na Vodice, Tijesno, Myrter i druga naša pitoma mjesta. Posljedice ovih izazivanja neodgovornih venecijanskih potomaka znamo kakove su, a kakove još mogu da budu, ako se za vremena ne stane na put izazivanja, to niko ne može predvidjati.

Pored namjesnika najveći dio krivnje za sve ovo nosi bivši član Attemsovog tajnog kabineta, a sadašnji nadri-radikal šef splitske policije Bojanić.

Ovaj čovjek mrzi sve što slobodno misli. Njemu je i to i u krvi što je i dokazao prije za vrijeme Austrije kad je »Hrvatska Rieč« bila po na-

logu tajnog Attemsovog kabineta konfiscirana, a njezin pokretač uapšen i predložen na vješala, a sada su pogodujući plaćeničkoj rulji, da uništava sve što je slobodno.

Ne sinije se naime zaboraviti, da sve napadaje, koje je »H. R.« izdržala niko nije bio pozvan na odgovornost. Ne samo to, već je zadnje izdavanje ovog lista bilo po trojici redara praćeno na poštu i pred istom u njihovoj prisutnosti baćeno u more. Mislimo da bi i sam ovaj slučaj bio dovoljan da u pravom svjetlu prikaže »revnost« policije i njenog šefa.

I Split sve ovo gleda i trpi! Mi se ne čudimo, jer poznamo Split i Splitskane; tek upozoravamo našu javnost na sramotu koju mu ovaj grad nanaša, a koji se nameće predstavnikom Dalmacije.

Čemu se mi još čudimo, to je da splitske novine nemaju moralne snage u sebi, da proti ovom zulumu ne podignu glas za obranu javne štampe.

Dre Stevo Metličić, Vi ste na prvom mjestu pozvani da u Dalmaciji branite Ustav i kada nezreli i neodgovorni elementi tlače naš Ustav, na koji se je Kralj zakleo, onda je Vaša dužnost da štitate one, koji gazenjem Ustava, bivaju oklaštreni u njihovoj slobodi. Ili će te zar dozvoliti, da Van žurnalistička povijest zabilježi Vaše ime crnim slovima, da niste znali braniti slobodu štampe za vrijeme Vašeg Namjesnikovanja?

To ne ćete dozvoliti! To ne smijete dozvoliti! Kandžiju u šake, ošamarite šefu državnog redarstva »grufu« Bojaniću dvadeset i pet batina, neka i on očuje njihovu vlast — pak ćete dre. Metličiću viditi, kako splitskim fašistima ne će više pasti na pamet da razbojnički tlače slobodu štampe. Dok Vi šefu redarstva »barunu« Bojaniću ne prelomite batinom dva rebra, dotle ne će on stati u službi slobode, koju biste Vi imali poštivati, nego u službi zlotvora našeg naroda, za koje se nezna iz kojih fondova plaćaju njihove orgije.

„BAKONJA FRA BRNE“

To je najbolje, najuspjelije Simino djelo, njegovo remek-djelo; knjiga trajne umjetničke vrijednosti i aktualnosti, knjiga, koja će biti aktualna, dokle se god ne izmijeni psiha našeg naroda, njegova čud i sam život njegov.

Simu kao da je lito da nam u ovom svom romanu poda epopeju našeg sela.

Mi, koji smo kao urodjenici u svagdanjem saobraćaju sa narodom, koji on u »Bakonji« opisuje, mi najbolje možemo da znamo, sa koliko je vjernosti i majstorluka on u tome uspio. Jer je on gradju za svog »Bakonju« uzeo iz sredine ovog našeg kraja, iz sela i varošica nedalekih našem gradu.

Stoga, a i s razloga, što je »Bakonja« djelo, koje se od svih Siminih knjiga najjuče prima čitalaca i ocjenjivaca njegovih, ono se pogotovo prima nas njegovih užih zemljaka, njegovih mještana.

Ova je knjiga ogledalo duše i života ovoga našeg kraja. Ona je ovdje začela, odavle joj svi sokovi života i snaga duše.

Ona će se uvijek u nasludom i uživanjem da čita, bez obzira dali se književni pravac, koji zastupa njezin autor preživljava ili ne, jer je ona, iz to, i komponenta naše psihe i našeg narodnog života, nas samih, dokle smo nosioci njegovog.

(Sljedi).

FELJTON

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULJ I MI

Uz literarnu komparaciju Matavulj - Tommaso

(Nastavak)

Tako biva u životu. Nego pisac kao da se nretasio tolike tragike, kao da nije mogao da podnese mrt svojih junaka, znajući, koliko oni našem nadomnom životu trebaju. S toga on taj dramatski zalet rješava na neočekivani način.

Majka, naime, u krajnjem času pred smrt opušta, te Ivo biva na koncu obavješten, da je ovaj rješen.

I vjerenici se vraćaju svojoj prvašnjoj sreći. Posljednja majčina odluka je neočekivana i to stoga, što je ona i pored svoje majčine nječnosti neumoljiva aristokratkinja (a mi tvrdi karakter tih dubrovačkih gospa dobro znamo iz Vojnoćetne trilogije); drugo zato, što ona bijaše pod jakim uticajem jezuita, koji su se tome braku olučno protivili iz vjerskih i političkih razloga, a koji bi na smrtnoj postelji pogotovo pregnuli bili, a umiruću bezuvjetno podvrgnu svojoj jezuitskoj volji.

Ali je pisac drukčije lito, i tako neka bude.

Dešava se, da se kadikad u par riječi može da upozna pisčev značaj. I doista, mi ćemo iz ovog dramata tako reći u par riječi upoznati Siminu nutarnjicu, osjećaj i misao ovoga u svakom pogledu savremenog čovjeka i značaja. Mi slušamo njegovu riječ najprije na Ivova, a zatim na Gjorgjeva usta, koji se na posljedku preobražava u reakcionarca u napredna čovjeka.

Na starčevu strahovanje da je buna, Ivo odgovara: »Nije, nego neizbježna borba. Neki su za stari red, a drugi hoće napredak.«

A kad se diže optužba: Vi »hoćete da srušite ono, što su stotine naraštaja naslagali, pa na tim ruševinama da zidate babilonsku kulu!« — Ivo se smije i veli: »Ne ćemo to, ne bojte se!«

To bijaše Gjorgjeva optužba, ali se dočimje izmijenili i njegova duša, i on napokon vidje, da niko ne smije da zadržava kolo svjetskog napretka, da je prije govorio iz njega egoizam i nepravda, te on konačno savješeno razumijede, da život ima i ljepših i uzvišenijih smjerova, vidje svoj put, koji treba prokretiti, na kome treba dosta žrtava prinijeti, dokle se stigne do kraja, ali na kojem će ostati trajan spomen.

Tako je govorio ovaj umni pjesnik svog naroda, ovaj prosvijećeni i slobodni duh, tako je govorio šibeničanin Simo Matavulj.

Memento „Ministarskom Savjetu“.

Gospodo ministri slobodni smo spomenuli Vam, da je otomansko carstvo imalo opravdanu svrhu da otimlju patriotizmom prođu elementu te kršćanima i pravoslavnima; da tom otimačinom darija sebi privrže poturice i pristalice; tu se išlo za odnarođenjem u korist samo svoje vjere i države. I otimačina poslije sloma Češke moći na Bjeloj Gori sa strane Austrije, imala je opravdanu svrhu. Ovim se išlo za odnarođenjem Čeha u korist Nijemaca i Njemačke države. Pitamo Vas gospodo ministri, koja svrha vodi Vas? Pitamo Vas gospodo ministri čemu Vi hoćete da uništite male posjednike Dalmacije, kojima ne treba Vjše sjaedošbe patriotizma, jer je dostatna ona od ove tri godine ovako teška iskušnja, a da oni mogli naći otvorena vrata Talijanske ratne ladje u Splitu, a ipak toga nisu pokušali. Pitamo Vas gospodo ministri, tko Vam je stvorio slobodnu Jugoslaviju? Zar Vojska? Oh ne — Vojska je samo nastavila borbu i okrunila djelo. Pitamo Vas gospodo ministri tko je kroz vjerkove držao budnu narodnu svijest u Dalmaciji? Pitamo Vas gospodo ministri, tko je uzdržavao narodne novine širom naše Domovine? Pitamo Vas gospodo ministri, tko je osnivao čitaonice i uzdržavao družbu Čitila i Metoda u Istri, tko je doprinio žrtve za narodnu stvar; zar Frančići i Vrsalovići? Zar prosti zemljoradnici?

Pitamo Vas gospodo, tko je oborio Bajamontovu kulu talijanstva u Splitu? Pitamo Vas, a pozivamo se na našeg narodnog mecenu* velečasnog Biankina, nek on po duši kaže i dokaže, koji je to stavež bio? Srednji stalež svakako. Lako je danas doći u Split i kazati: „Ja sam Jugosloven, ja sam Hrvat“ ali to u Bajamontijeva doba nije bila laka stvar.

I sam pisac ovih redaka, kad je jednom osvanuo u Splitu sa brodom hojadisanim u modro bjelo i crveno, morao je u Veljači mjesecu, uz najružnije vreme da se ispod Splita pusti, da se u Šolti spasi, jer mu je bijesna rulja Bajamontijevaca prijetila, ništa manje nego potopljenjem broda. Ovo bi mogao, kad bi bio živ pok. P. Dešković svjedočiti. Kad bi danas živio blagopokojni Don M. Pavlinović, on bi vam o tome znao i mogao dosta toga pripovjedati, koji i kakovi razorni i razvratni elemenat bio splitski težak pa kao takav i danas ostao. (svršiti će)

* Djede, ne zamjeri, Jure Bjakini mogao je sve biti, ali „mecena“ nikada. Čast njegovu rodoljublju patriotizmu, ali on je u svemu i po svemu bio i ostao samo afarista. Kako ga danas tovi Beograd, tako ga tovio i gordi Beč.

Djedo! Njegov zagovor austijske mornarice — Flotenferaina, izlegao mu kod Gospe od Zdravlja u Zadru t. zv. „Quartirielle“. Da ne bi profesura Smiricha kroz njegovu „predljudku“ prokusali bi se bili i nalazeci u blizini stanoviti starinski spomenici. Ostavimo. Više puta holje je i svašta jesti nego li svašta iznašati. — Ur.

Pismo iz Zagreba.

18. I. 1922.

14. siječnja održana je napokon izvanredna skupština gradskog zastupstva. Prije samog prelaza na dnevni red nastala je živahna debata između »nadnačelnika« Petrika i dr. Prebega zbog mandata gg. Radića, Šurmina i Košutiću. Prešlo na opredjeljenje službovne gradskom načelniku Zast. dr. Prebeg predlaže da se gradskom načelniku u ime plate u buduće odmjeri 96.000 Kr., u ime reprezentacije 96.000 Kr., a u ime stanarina 48.000 Kr.; ukupno 240.000 Kr. godišnje. Predlog jednoglasno primljen. Prelazi se na pismeno glasovanje izbora gradskog načelnika. Predano 43 glasovnice: 34 za Vjek. Heinzla; Krešić (demokrata) dobio je 5 glasova; 4 glasovnice predane prazne. Time je ponovno izabran za gradonačelnika arh. Vj. Heinzl. U dvorani nastaje veliko oduševljenje i pljesak. Nadnačelnik je predao izabranom načelniku lauric načelnički pa ga pozvao, da položi prisegu Kralju. Ovaj momenat prisuge htjeli su demokrate izrabiti da onemoguću rad gradskog zastupstva. Tu se ponovno nalazimo sa famoznim Berislavom Anđelinovićem, koji hoće, da izaziva i baca pogrdne poruke na same gradske zastupnike, kao »marve« i slično. Općinstvo ga na galerijama odmah odstranilo. Nakon položene prisuge, održao je svoj programni govor. Naglasio je hrvatstvo Zagreba i moli zastupnike, da posvete svu svoju brigu procvatu nam grada. Govori o kooperaciji građanstva, radništva i seljaštva. Zatim iznosi u glavnim crtama konture svog rada i završuje poklikom: »živio Zagreb! živila Hrvatska!« Iza toga se išlo u crkvu sv. Marka na saziv Sv. Duha. I ovog se puta morao da potkaže B. Anđelinović, te da izaziva 34 zastupnika, koji predstavljaju volju većine jednog grada. Ne znamo odakle njemu tolike moći? Ne možemo uopće niti shvatiti kako demokrate mogu, da rabe jednog takovog individua za svoje svrhe. Njihove su nakane tu jasne. G. »nadnačelnik« je rezervirao 60 ulaznica na galeriju, te iste su porazdjeljele među »fašistima«, koji su imali svojim povicima, da izazovu reakciju sa strane hrvatskog bloka, te tako nadu uzrok, da se gradsko zastupstvo raspusti. Oni hoće svakako, kad ne može da bude demokratsko zastupstvo, nek ne bude nikakovo, a »blagodat« će gradu donesti i razni

komesari. Zar oni hoće baš da izazovu građanski rat u zemlji? Zar ovoj bijednoj i ispačenoj raji nije dosta, već će morati da brani i svoj život pred raznim fašističkim metodama. Nek se maknu naši »državotvorci« i nek spriječe takove ispade prije nego otkucne dvanajsti čas. Takove metode ne vode sporazumu sa Hrvatima, već stvaraju još veći jaz.

Talijanski ministar predsjednik Bonomi dao je izjavu dapisniku „Agence Havas“ u kojoj kaže: „Odnosaži između Italije i Jugoslavije postaju iz dana u dan holji. *Krivo su imali oni, koji su pretjerano dramalizovali incidente poput onih u Šibeniku. Bilo je teških nesporazumaka s Hrvatima i Slovencima, ali nikada sa Srbima, koji ostaju glavni elemenat u Jugoslaviji.*“ Ova izjava talijanskog premijera sadrži strašnu osudu cijele bezpametne naše vanjske politike. Demokrati su u tome našli ponovno krivce u Hrvatima; oni su krivi što je Bonomi dao takovu izjavu, premda ona sadrži sasama nešto drugo. Talijanska nakana je da više rastruje naše unutrašnje prilike i stvori još veći jaz između Hrvata i Srba. To je uzrok, a povod takovoj izjavi morali bi demokrati tražiti u svojoj sredini ili u sredini svojih saveznika — radikala. Zar tome nije dala povoda i izjava našeg poslanika u Rimu g. Antonijevića, koji kaže, da ako i ima mržnje u jugoslavenskoj narodu prema Italiji, da je ta mržnja baštinjena od Austrije. Tu je ciljao na hrvatski narod, jer da su Hrvati „Austrijanci“! Da naša vanjska politika ide drugim putem ne bi bilo potreba „dramatizirati događaje u Šibeniku.“ Dok budu vođili u vanjskoj politici glavnu riječ Pašić i njemu slični, a na mjesta poslanika „na strani“ budu sjedili razni Antonijevići, Spaljčković, Popović i drugi, dotle nemože da se naša politika „lojalnosti“ promjeni. Vuk dlaku mjenja, ali čud nikada. — R. —

Trgovački glasnik.

Kruh poskupio: brašno 0 Kr. 22 brašno br. 2 Kr. 21, pšenično brašno Kr. 18 kg.

Valuta: češka kruna naših 6:20 a talijanska lira naših Kr. 13:20.

Prčeve cijene: Za 4 junja možeš kupiti klgr. govedine, a za 2 — litru vina. Tužni vinogradaru, progledaj i udružuj se.

Jedan prama četiri. Prama privatnim vijestima, koje sam primio od prijatelja iz Beograda i Splita svim onima, kojima su svote preko Kr. 100.000 hile zamijenjene sa 1:6 dobiti će zaustavljeni suvišak natrag. Zamjena će uslijediti u novoslobođenim krajevima u 1:4 odnosno 1:5 ostatak od onih 20% za unutnji zajam.

Borba, koju je ovaj list odlučno vodio protiv nepravednog i nekorektnog postupanja pri zamjeni čistih kruna sa dinarskim krunama potpuno je uspjeta na zadovoljstvo privrednih naših krugova.

Miho Jerinčić.

Izvoz stoke u Italiju. Ministarstvo poljoprivrede i Voda u Beogradu svojim odpisom od 7. 12. pr. g. vt. br. 8758 priopćilo je graničnom veterinaru gosp. Tripkoviću sljedeće:

Ministarstvo spoljnih poslova pismom od 5. Decembra 1921 god. K. T. br. 26123 dostavilo je Ministarstvu Poljoprivrede i Voda, da mu je ovdašnje Talijansko Poslanstvo saopćilo notom, da je Talijanska Vlada dozvolila uvoz stoke iz naše zemlje na pravcima: Trst i Ancona ali morem.

U vezi telegrama i pisma ovog Ministarstva od 16. novembra 1921 god. vt. br. 8266 saopćava se, prednje Upravi s tim, da se stoka, goveda, — ovce i svinje, namenjene za izvoz u Italiju, pa i Rijeku, može do daljnjeg saopćenja tovariti samo u pristaništima Bakar — Šibenik — Split — Gruž i Kotor — u kojim se mjestima nalaze i granične veterinarske stanice.

Imni, željeznicam, ne može se izvoziti pomenuta stoka za Italiju i Rijeku, po nikakvim specijulnim odobrenjima, ako nema zato i odobrenje gospodina Ministra poljoprivrede i voda.

Stoka istovarena na željezničkoj stanici Bakar (Škrlevo) pregnuće se s ove stanice do pristaništa u Bakar, pa u ovom pristaništu tovariti za mjesto opredjeljenja: Gonjenje, pa i prevoz na kolima od Škrleva preko sela i Sušaka na Rijeku **zabranjeno je** — Oh ovome se obznanjuju zainteresovani.

Unapredjenje domaće trgovine. Na adresu ministra pošta i željeznice — Brzina naše pošte ili nemar željezničke postaje u Splitu. Što je na stvari Na 21. XII 21. predao je gosp. G. A. Milišić u Splitu, jedan sanduk Božićnih nakita i to ekspres na adresu mjestnog trgovca J. Grimani.

Taj je sanduk stigao u Šibeniku i bio uručen na 3. I. 22. Pak da nije brzo za 13 dana prevalio je ništa manje nego 60 km. željeznice. To bi pak najmanje bilo, a da nije bio primoran, da tu i drngu sličnu robu koju je nabavio u Zagrebu, nespakuje zajedno, bez da je na prodaju izložio, jer jedna bez druge nije sačinjavala komplet, te je ostavi za dopuću Božića a do tada tko živ tko mrtav — novac nek leži.

A nije bolje ni sa brzinom tovarne pošte koja nam iz Zagreba dolazi, s uzroka što paketi, mjesto da odma budu iskrcani pri dolasku broda u Šibeniku idu u Split ili čak u Metković — a tek onda nakon nekoliko dana povrtaeni u Šibenik. — A zašto?

Radnički raboš.

Još o Tofantu i družbi

Dočuli smo ovih dana da je g. Tofant, sve ono, što je u našem listu iznešeno na njegovu adresu, predao u ruke odvjetniku. Bit će valjda da se obrani, ako bude moguće.

Nu, jalov će mu bit posao, jer, kako nam je javljeno, svi govodi protiv njemu čvrsti su kao stijena. Zaludu je g. Tofantu sumnjati na ovoga ili onoga. Uredništvo je primilo zadnjih dana vrlo interesantnih podataka o radu g. Tofanta sa našim radnicima.

Danas ćemo se pozabaviti s gospodarom Bukarićem reč. Tenbota i nadzirateljem Kraljevc, da se vidi, tko sve muči i izrabljuje naše biedno rudarsko radništvo.

Murko Bukarića reč. Tenbota prije nego li je postao nadziratelj siveriščkog rudokopa bljše kao radnik prvi bundžija a u poslu najzudiji. Postavši na jednom nadziratelj bogzna s kojih razloga i s čijom milošću, avakao se među one, kojima je zamet da preslušaju i douškaju gospodi sefovimu, kako koji ispuče pa reče: I nema, uistinu radnika, koji se ne boji, da ga neće Bukarića dojaviti, samo da se što više u lasku svojim plementim sefovima.

Vrjedljivo je istaknuli i mladog nadziratelja Kraljevc, bivšeg austrijskog žandara. Taj, bi reč, pašnje i misli da mu je kao u Austriji moguće što no riječ, s koca pa s konocep.

Zalozno je, da se uvlade medju naše radništvo u Sivericu takovi ljudi, koji s vlastitog interesa traju solidarnost radne klase i podkapaju ekonomske život radnika, a da nijesu potpuno sposobni da upravljaju sa radnicima, koji prije njih tsko zaluju u radnika, a koji bi bili od njih u nadziranju i daleko sposobniji.

Kako smo već u našem listu iznijeli, došlo je kao direktor gospodvin Kramer i priznali smo mu odmah kako su nam javili, da je vrijeme i pravedan. Preporučili bismo mu, da oštiri Augujasove Stale u radniku riveraškom i da dobro pogleda na ulizice i sve one, koji nijesu dorasli, da vode i nadziraju radništvo, te da ih odstrani i dade, ni više ni manje već ono što i zasluže. Neku se jednom uvede rad i neka nastoji da popravi socijalni i ekonomski položaj radnicima.

To će mu i uspjati, bude li mjerio pravedno mišinom.

Siveričko gradivo za unapred:

Junaci, polahko se bozja kola voze. Sve po redu. Doći će čitavo plugo; 1. Dijo izgubio podučee što direktor nejeruje Tofantu; 2. Niko Bamlijak reč. Kule i austrajnska nprovizacija; 3. Smit utekao, Kule postao šindakom; 4. Žena pisala pismo možu, djevoj joj otvorio; 5. Druš bez svjetla a Siverić bez vode; 6. Barilo vino, hektolitar mlička, četiri junjca i dvie vrece vune darovao Jere svom prijatelju Tonču.

Seljačka Brana.

Težaci traže obračun radi 900 dolara — Dr. Juri Jurinu, Šibenik. — Vi ste doktorsku diplomu dobili sa vrlo malim potroškom inteligencije, kad ste se na zabavi „Narodne ženske Zadruga“ onako prostiački i nekarakterno ponijeli prema predstavnicima zemljeradničkog pokreta u Šibeniku. Tim svojim postupkom dokazali ste ono, što meni nije trebalo naročito dokazivati: da ste vi i vaši drugovi ispunjeni neobičnom mržnjom prema težačkoj klasi, zato što se ona osvjestila i neće kao i do sada da bude stoka, koja se pušta striči i klati, kad se to vama prohtije. Ponošar sam što i ja pripadam tom pokretu, u kome ima na stotine prostih, ali poštenih težaka, kod kojih bi ste vi trebali da učite prva pravila pristojnosti i društvene uglednosti.

Vi ste, vašom prirodjenom arogancijom, silno oduzeli jednom našem drugu stolicu kazavši da je težacima mjesto u Boraji, a ne na plesnim zabavama. Ako taj prigovor može da sto i, onda je on tačan samo zato, što je težaštvo na svojim plećima odbranilo do doktorske diplome jednu budalu i šupljoglavca, kao što ste vi.

Prije nego težaci pristupe razračunanju s vama radi uvrede, koju ste im nanijeli vi treba najprije svojim odgovorom da podmirite dug redakcijama „Raskovanog“ i „Novog Lista“, koje su vam sudskim protokolima i izjavama očevidaca, dokazali nepravilnost u baratanju sa težačkim trudima, iznoseći da ste se okoristili jednim nesrećnim slučajem, ukesavši jednom naše u bratu težačku 900 dolara za dvodnevnu raspravu pred šibenskim sudom.

Dok to otvoreno pitanje ne stavite na čisto, vama manjkaju kvalifikacije da se poštenu svijet upušta svama u bilo kakva objašnjavanja. On može samo da otpljune na drugu stranu kad vas vidi proći putem, ako baš ne će da vam to učini u lice, koje je vašim radom i izazovnim postupcima na plesu i zaslužilo.

S poštovanjem, koje takvim ljudima pristoji

Dane Škarica

izaslanik Zemljeradnika na plesu „Narodne ženske Zadruga“.

Što na ovo odgovara odvjetnička komora u Šibeniku? Gdje je ono obećanje, da će komora braniti ugled čast šibenskih advokata? U slučaju dr. Jurina to je odvjetnička komora do danas propustila

Vidit ćemo hoće li težaci ustrajali u njihovom zahtjevu obračuna sa dr. Jurinom ili su ovo pisali samo radi jedne „katrigre“.

Naše mliječarice. — Skupoća nas je skrhalo sa svih strana, jedna živežna namirnica je skuplja od druge, ali u obiteljima, gdje imade djece, bolesnih i starica, koji moraju kupovati i više litara mlijeka na dan, osobito se osjeća skupoća mlijeka koje se mora plaćati i do 6 dinara po litri.

Ne savjesne prodavačice mlijeka pak ne zadovoljavaju se samo tom horednom cijenom, već na najbezsravniji način varaju one jadnike, koji ih trebaju, time što se usudjuju da to mlijeko tako razvodne, da to nije više mlijeko s vodom već

voda sa malo mlijeka, a po svojoj prilici i nečista voda iz barušina u Bilicama ili Dubravi.

Ova bezsravnost naših mliječarica proizašla je nekidan bijelodano na raspravi pred našim kotarskim sudom, gdje smo imali prigode da prisustvujemo i da se zgražujemo. Najniža gostuša mlijeka morala bi biti od 12 do 14 stupanja, dočim su neke od optuženih mliječarica prodavale mlijeke i od samih četiri pet i šest stupanja gostuše, što znači, da su u mlijeke ulile i do tri četvrtine vode. Da se naše gradjanstvo upozna s tim našim plemenitim mliječaricama, navestit ćemo njihova imena, te i kaznu, na koju su bile osudjene, opažajući da nekima nije bio ovo prvi put, da su radi vodnog mlijeka bile u zatvoru.

Rak Mara Gržina bila je osudjena na 21 dan zatvora, jer je prodavala mlijeke od 6 stupanja.

Ereč Ana ud. Kr. te na 14 dana zatvora jer je prodavala mlijeke od 7 stupanja.

Radić Vica ud. Andrije na 14 dana zatvora jer je prodavala mlijeke od 1 do 5 stupanja.

Žaja Ivanka žena Mate na 5 dana zatvora jer je prodavala mlijeke na 7 stupanja.

Čaieta-Čar Duma žena Šipe na 5 dana zatvora jer je prodavala mlijeke od 6 stupanja.

Da se sprječiti ova nedostojna i prevarna trgovina, naše tržne vlasti morale bi vrlo često pregledavati mlijeke, što dolazi u grad, pak će tako sigurno naići na općenito odobravanje i polivalu gradjanstva.

Fantazije Splitskog glasilca.

„Novo Doba“ u svom 20 broju osvrće se u članku „Još o zamjeni austro-ugarskih novčanica“, prijekoravajući vladu da nije ništa poduzela za dugove učinjene pod talijanskom okupacijom u Sjevernoj Dalmaciji — po težecim i obrtnicim da ih spasi od lihvarskih pandža. Preporučuje da bi vlada poradila da isti budu povraćeni sa 10 112 kr. za dinar, kako je bilo bio u Kolonju, jer današnja relacija od 14 do Kr. 100 000 odnosno 1:6 da u veliko okorišćenje banke i švevere koji danas tražuju od radosti ruke na dobro učinjenom poslu.

Čoravi pisac onog članka bit će loše upućen u naše novčane prilike kad onako loše izvješćuje javnost i vladu ili ma kakav drugi prozirniji cilj, jer novčanici davali su kredit u Lirama, dinarima i drugim krunama, a jedno voditi knjiženje i svoje potrebe u valuti kakvoj su dali stranici.

To znači da budu imali krunu čiste u kasi, da bi ih prikazali na zamjenu i dobili bi za nje, po relaciji učinjenoj kao što danas potražuju i od svojih klijenata. A kad bi te žaci i obrtnici povratili svoje dugove na temelju 10 -12 kruna dinar to bi banke i zadruge morale isto tako povratiti uloženi kad njih novac istoj onoj braći težacima i obrtnicim koji su kod njih uložili. Kako bi se moralo uzeti sve one ostavštine i zaklade koje su se u predratno doba kad je kruna odgovarala švajcarskom franku, te se dali na razne zajmove osobito težacim koje su bile strankom i zadrugom za doba okupacije povraćeni kad je tek čista kruna krotičala na žrtiškoj luvzi 2 zent. od franka — a danas vrijedi kruna Jugoslavenska 1.707 Zar i to bi se moralo po mišljenju pisca promijeniti 1:10 ili 1:7?

Naručeno rabota. Tulino, tulino, gdje ti je glavno.

Vijesti grada i okolice.

Prosvjedna skupština. Da jednom Italija provede Rapalski ugovor, održala se na poljani Kralja Petra prošle nedjelje. Govori o prof. Dr. Perković. Poprimljeni zaključak glasi: U ime naroda grada i općine Šibenika, poprima se: Ustrpljivošt naroda već je iscrpljena neprestanim provokacijama kroz vrijeme okupacije, a koje su se nastavile boravkom talijanskih ladja u našim vodama.

Skupština najenergичnije zahtjeva poštivanje suvereniteta naše države, odulećenje tal. ratnih ladja iz naših laka, ispraznjenje III. zone, i zaštitu naše braće koja su zlim udesom došla pod talijanski vlast.

Povorka zabranjena po vlastima. Istodobno i u Vodicama održao se prosvjedni shor. Govorili Frano Markoč i Pavo Roča. Potonji nasjekao da do prosvjednih zaključaka ne drži ništa; žaku i psku pa na Soču. Skupština jednodušno usvaja rezoluciju predloženu po učitelju Juras.

Da Ministarski Savjet izposluje nek jedinom prestane barbarsko i nečovječno proganjanje naše braće u Istri; nek se odmah izprazni III. zona, nek se odmah odstrane talijanske ratne ladje iz naših voda. Resoluciju potpisali: općina, sva kulturna i politička društva, pa bozajavno dostavili Ministarskom Savjetu Beograd.

† Papa Benedikt XV umira.

Naš Kralj. Dirlut prijatnom čestitkom u ime pučanstva Dalmacije prigodom Njegove vjeritbe, naredio preko punomoćnog ministra Dragomira Jankovića šefa Kabineta, da se Namjesniku Dr. Meličiću izjavi topla zahvala.

Sutra sv. Sava. Priedjajnički odbor za u večer spremi: Sv. Savsku zabavu u prostorijama Državnog doma. Poslije koncerta, igranka i večera Svirat će orkestar vojne glazbe iz Splita. Početak u 20 sati.

Za Jugoslave-sku Maticu. Vrijedne i patriotične na novo doše učiteljske sile Vodiće preporadljaju. Prošle nedjelje sa učenicam upriličile zabavu. Osvrnut će mo se u doj. broju, a za sada iznašamo da čisti prihod za „Maticu“ bio Dinara 362:50 = Kr. 1450, što bi izručeno mjestnom odboru.

Sokolstvo. Sokolska šibenska župa javlja svim svojim Sokolskim društvima, da je dobila nalog od Saveza, da mora utjerati od svakog člana po Din 5 za garancijski fond svesokolskog sleta u Ljubljani. U slučaju da slet dobro uspije ta će svota biti društvinu povraćena koju će ona opet članovima povratiti. Savez nalaže, da se smjesta briše svaki onaj, koji li se nečkno da navedenu svotu uplati. Uplatiti imaju društva župi najdalje do konca veljače.

Izvanredna glavna skupština sokolskog društva u Šibeniku održavat će se dne 29. I. u 11 sati u Sokolani sa sljedećim dnevnim redom:

- 1) Izbor izaslanika za župsku glavnu skupštinu.
- 2) Eventualija.

Tko se želi upisati kao član sokolskog društva neka se prijavi kod tajnika Iličića u knjižari kod blagajnika Andrije Lušića na obli ili kod starešine Lj. Montane u ljekarni.

Pozivlju se svi izvršujući članovi na prijavu u Sokolanu u nedjelju 29. siječnja u 11 prije podne.

Haspred vježbanja od 30 januara 1922:

Ženska djeca:	ponedjeljak i petak	od 6—7 sati večer.
Muška	utorak i četvrtak	6—7 . . .
Ženski naruštaj:	srijeda i petak	7—8 . . .
Muški	ponedjeljak i petak	7—8 . . .
Članstvo:	utorak i četvrtak	8—9 . . .

Uprava.

26. siječnja 1921. Ovaj će dan ostati nam u živju uspomeni. U šepurinom Joze Skroza pao je žrtvom talijanskog kuršuna. Zašto? Radi jugoslavenske državne zastave. Dan prije Jakov Kursar ženio sina Rosnada sa kćerkom Tomicom Mate Skroze, koji pii oproštaju i blagoslovu čere pozdravi matadžne sa narodnom zastavom Špijuni prijavivše taj „zločin“ karabinjerima a oni navalise u kuću Skroze kao bljesni psi. Bojčci se osvete sa strane kuće Skroze odlučie da iz zasjede navale i usmrte. Njihovu odluku izvršie dan kašnje pred večer.

Tijelo Australskog dobrovoljca i juneka solunske fronte na razbojnički način usmrćenog Joze Skroze bi od karabinjera preneseno u Mandalinu i ondje pokopano. Teško ranjen bio je Mate Skroza pa pritvoreno, ali ga talijanski vojni sud u Zadru riešio.

Dosta je zasvirati, pa i za pas zadjeti. — Na adresu par. druž „Dalmatia“ Sva momčad uključujući i častništvo vaših parobroda „Veletit“ na pruzi Trpanj prizna hranu u naravi. Samo oni četirjuh šibenskog okruga lišeni su: svaki mornar prima dnevno 10 Din. a častništvo 12:50 Šta da čovjek nabavi sa ovom pišivom svotom? On mora da od svoje plaće odkida i tim sebe i obitelj i šava druge dnevne obrskrbe: Za ovaj put ovliko, neuradili se što prvo i što brže, čut će se — braline gusle. Momci, ne čete biti lonci, pa dela onu svoju „Maticu“ na Bakri potegnite za kosu e da vam unapred ne bude — mačhom.

S nemara općine požar će uništiti Šibenik. U 1 sat noćas stanari stanovile kuće, jer im smrdio smud paljevine, pa se alarmirali zaupili vatrogasce u pomoć. Zvoni, zvoni, a vatrogasci ko klade. Kad je cog htjeo došao jedan i kaže: do vraga će vam naša pomoć, nemoguća je, jer naimamo niti jedne čevri; uzalud se općini obračamo da providi nabavi, ona nemože ili bolje neće: da nismo „državolovim“ element.

Svatovi. — Prošli ponedjeljak Rade Ivas u Vodicima udao svoju šestu (zadnju) sestru. Što svatova, što pirica bilo preko 100 uzvanika.

Za spomenik fra Grgj Martiću sakupilo pri svatovima Rade Ivas na predlog Mladena Roce Din. 81:50, odgovara Kr. 326.

Narodno pozorište u našem gradu započimlje svoje gostovanje preksutra 28 tek. Zadržat će sa 4 različitih prestava do 1 veljače. Prestavlja će u Državnom domu.

Hrvatski Sokol u Arbanasi „non esiste più“. Ovako naš List vraća talijanska okupatorna vlast, sa nekoliko „? ?“ cosa significa „Zudar“. A mi; mi krvna braća Sloveni, Hrvati, Srbi — koljimo se iko će preko ledja težaka dobrišana na — holje korito. Slepji narode, i gore ti bilo; hoćeš li se ikad osvijestiti, opanetiti.

Gradska grdoba, koja je za vrijeme rata bila odstranjena sa obale opet ima usrećiti naš grad. Obitelj Nicoletti traži od općine da joj na obali podigne ogradu, koja je iz estetičkih motiva bila odstranjena. Advokat dr. Niko Šubotić zastupa tužitelju. Mi držimo, da u ovom pitanju ima da odluču posebna komisija za poljepšanje grada, a ne civilni sud.

Gdje je svršio novac težačkih žuljeva? U veljači 1920 talijanska okupatorna vlast zaplenila Marin Anti p. Ive iz Betine klg. 3000 soli određene za ribare, i ova dospjela u skladišta harmice u Tiesno, pa razprodana. Kako i po što? Priziv stranke na Kr. Ured prodaje soli u Šibenik pod 23-VIII 1921 br. 99. biva odbiven. Daljni priziv na Ministarstvo državnih monopola u Beograd i još se očekiva.

Probčeno.*)

Jugoslavenskoj Matici

Split.

Vaša ustanova patriotska. Ali nije da ukrađeni novac primete za uzvišenu svrhu — spasavanja iz robstva pollacene zajedničke nam braće.

U 13 tom broju ovogodišnjeg „Novo Doba“, čitane „Braća Stevo i Nikola Dragišić doprineše 4500 Kr. mjesto isplate duga azardnoj igri pok. brata Danila prama gg. S. J. iz Vodica“.

O Danilu neću da govorim — Svevišnji mu sudio. Ali Danilo bio je toliko plemenit i pošten, da prvo svoje smrti ostavio pismeno: što kome dugovao da se svakome iz njegove imovine plati i povrati, I svakome je bilo plaćeno i vraćeno, pa i na desetke hiljada kruna, a samo meni nije i ako sam mu kao i drugi na azardnoj igri gotovinom uzajmio. Pokojnik svojom oporukom pošten i na ovom i na onom svijetu. Negovrim o bratu mu Nikoli, ali brat Stevo zna Danilovu ostavštinu haštiniti uživati i „Jugoslavenskoj Matici“ darivati tudju t. j. moju svojinu. Sa mojim, sa tudjim novcem dobrotvorecm, mecenarstva može se isticati samo jedan Dr. Stevo Dragišić.

I ako putem Suda nisam dobio svojine ostavština Danila Dragišić, ostaje moralno obterećena sa K. 4500 moje vjeresije. Puštam da u sporu sude ne ljudi, ne dva čovjeka, već dva — vrča. Ja sam po Dr. Stevi Dragišiću iz Skradina naprosto — okradjen.

Stevo, ne prijati batinom ili batinam. Znaj, da svaka batina ima dva kraja.

Vodice, 25 januara 1922

Šime Juričev-Barbin p. Andrije.

(* Za članke pod ovim naslovom Uredništvo neodgovara.

Kuća na dva kata, sa podrumom i uporabljivim podkrovljem: na prvom katu 2 sobe, a na drugom soba i kuhinja; u kuhinji voda i nuždnik; električna rasvjeta — u središtu grada, nudja se na prodaju. Prijave Upravi Lista.

Salamon Drutter, - Šibenik

Veliko skladište odijela, cipela i rublja uz najpovoljnije cijene

3-26

Prva Jugoslavenska Voštarnica
Grgo Čular - Šibenik

preporuča se pučanstvu, crkvinarstvima, bratovštinam i Gg. trgovcima.

Izrada po zanatu. — Clene umjerene. Prodaja finog vrcanog meda sa vlastitog pčelinjaka na malo i na veliko.

8-10

Novo osnovano transportno i otpremničko poduzeće

A. KUVACIĆ
BAKAR
preuzima

svakovrsnu robu za otpremu i uskladištenje — Vlastita prevozna sredstva i magaze. — Izvršuje sve naloge brzo i najkvalitantnije.

Ispostava: Stanica Bakar
5 Brzjavi: Kuvacić - Bakar.

SINGER

ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALA NAKNADNIH DJELOVA MAŠINSKOG ULJA

PRODAJE UZ GOTOV NOVAC I OBROČNU OTPLATU

NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNAČENA CIJENA USTANOVLJENA ZA CELEU JUGOSLAVIJU

SKLADIŠTE — ŠIBENIK
GLAVNA ULICA
ZASTUPNIK

ANTE FRUŠ

15-26

KNJIŽARA I PAPIRNICIA
FILIP BABIĆ
ŠIBENIK

Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima

Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene

Sav pribor za urede, općine i škole

Skladište školskih knjiga. i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.

Prima predplate na STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE svakog jezika i struke.

MUZIKALIJE SVAKE VRSTI.

ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS KNJIGA — — — CIJENIK ZA UREDE.

16-52

Juričev i Kešić - Bakar Veletrgovina dalmat. vina
samo na veliko

15-52

MATE PRGIN - ŠIBENIK

Veliki izbor šešira domaćih

tvornica sagova i rukotvorine.

3-26

GRAND HOTEL KRKA — ŠIBENIK

Kafana prvog reda.

Svako večer gospojinski koncert.

Tačna poslužba. — Izvrstna kuhinja.

Cijene umjerene.

3-15

Žigon i drug

Prodaja kože i cipela, na malo i veliko, uz najpovoljnije cijene.

Roba domaćih tvornica.

1-26

OPĆINSKA ŠTEDIONICA
U BENKOVCU
OSNOVANA GOD. 1908.

Za štedionicu odnosno za uloške na štednju i za njihovo pravilno ukamačivanje jamči Općina benkovačka sa čitavim svojim imanjem, pa i sa svojom poreznom snagom.

Prima uloške na štednju te ih ukamačuje do daljnjea sa 5%.

Eskomptira mjenice — Izdaje hipotekarne zajmove.

8-8

IVAN BUMBER
— ŠIBENIK —
OVLAŠTENI BOJADISAR

Gorica 33. Gorica 33.

Javlja P. N. slavnomu občinstvu da preuzimlje soboslikarske i litilačke radnje uz povoljne uvjete.

Izrada solidna. — Cijene umjerene

8-10

PAPIRNICIA I KNJIŽARA
J. GRIMANI - ŠIBENIK

Papir, knjige, školski risici i pisaci predmeti. Ujlene i aquarel boje, crnila i tuša, u svim bojanjima svjetske tvornice Günther Wagner.

Muzikalije, slike, okviri i ostali luxus-predmeti. Vrpce i pribor za pisači stroj ciklostyl papir i crnilo.